

Älä eksy palveluviidaksoon

Asuminen

Toimeentulo

Vammaispalvelut

Liikkuminen

Työllistyminen

Henkinen
hyvinvointi

Apuväline
kuntoutus

Asuminen

- Palvelutarpeen arviointi
- Vammaispalvelulain mukaiset asunnon muutostyöt/ erityinen järjestämisvelvollisuus
- Oikeus henkilöllä, joka vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee muutostöitä suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista.
- Eri rahoittajat taustalla, kunta, liikenne- ja tapaturmavakuutus

Asuminen

- Asumisvalmennus
- Palveluasuminen/erityinen järjestämisvelvollisuus, kunnalla oikeus määrittää järjestämistapa/asiakkaan mielipide huomioitava
- kotona tai palvelutalossa, ryhmämuotoisesti, muu asumisyksikkö
- palveluasumista järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka vammansa tai sairautensa vuoksi tarvitsee toisen henkilön apua päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa jatkuvaluonteisesti, vuorokauden eri aikoina tai muutoin erityisen runsaasti.

Lisätietoja asumisen kysymyksiin

- <https://thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/tuki-ja-palvelut/asuminen/asunnon-muutostyot>
- <https://thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/tuki-ja-palvelut/asuminen/palveluasuminen>
- <https://thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/tuki-ja-palvelut/asiakasmaksut/asumisen-maksut>

- <https://www.invalidiliitto.fi/tietoa/itsenainen-elama-ja-asuminen/vaikeavammaisten-palveluasuminen>
- <https://www.invalidiliitto.fi/tietoa/vamman-kanssa/vammautumisen-jalkeen>

- <https://www.kela.fi/asumisen-tuet>

Toimeentulo

- Sairauspäiväraha enintään 300 pv /Kela / palkkatulo/määräaika
Kelan vammaisetuus: vammaistuki
- Kuntoutustuki Kela/työeläkelaitos
Kelan vammaisetuus: eläkkeen saajan hoitotuki
- Työkyvyttömyyseläke Kela/työeläkelaitos
Kelan vammaisetuus: eläkkeen saajan hoitotuki

Työhön siirtymisen tai paluun tukena

- Ammatillinen kuntoutus/ työkokeilu, uudelleen kouluttautuminen
Kela/työeläkelaitos, lakisääteiset vakuutukset
- Palkkatuki/työnantajalle max 50 % palkkakustannuksista, yläraja vahvistettu

KELAN vammaistuet

- **Alle 16-vuotiaan vammaistuki**/arvioidaan, liittyykö lapsen hoidon ja huolenpidon tarve vammaan tai sairauteen sekä onko se tavanomaista suurempaa verrattuna ikätovereihin
- **16-vuotta täyttäneen vammaistuki**
  - perusvammaistuki 92,14 €/kk
  - korotettu vammaistuki 215 €/kk
  - ylin vammaistuki 416,91 €/kk
  - *erityiskustannuksia oltava kuukausittain väh. korotetun vammaistuen verran; sairaanhoito- ja lääkekulut, kotipalvelun tai kotisairaanhoidon kustannukset.*
- **Oma hakemus ja C-lausunto**

KELAN vammaisetuudet

- **eläkkeen saajan hoitotuki**
  - perushoitotuki 70,53 €/kk huom. erityiskustannusten perusteella korotus
  - korotettu hoitotuki 153,63 €/kk
  - ylin hoitotuki 324,85 €/kk - ei voi saada erityiskustannusten perusteella
  - *erityiskustannuksia oltava kuukausittain väh. korotetun vammaistuen verran; sairaanhoito- ja lääkekulut, kotipalvelun tai kotisairaanhoidon kustannukset*
- **Oma hakemus ja C-lausunto**

Lisätietoja toimeentulon kysymyksiin

<https://www.kela.fi/sairastaminen-pikaopas>

<https://www.kela.fi/vammaistuet-pikaopas>

<https://www.kela.fi/elaketta-saavan-hoitotuki-erityiskustannukset>

<https://www.invalidiliitto.fi/tietoa/tyo-opiskelu-ja-yrittajyys/tyollistyminen>

Vammaispalvelut

Vammaispalvelulaki

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (3.4.1987).

Vuosikausia valmisteltu vammaispalvelulain kokonaisuudistus ei ole edistynyt valmiiksi laiksi, mutta lakiin on tehty vuosien varrella useita vammaisten ihmisten kannalta merkittäviä muutoksia.

1 § Lain tarkoituksena on edistää vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä sekä ehkäistä ja poistaa vammaisuuden aiheuttamia haittoja ja esteitä.

Vammaispalvelut

Vammaispalvelulaki

2 § Vammaisella henkilöllä tarkoitetaan tässä laissa henkilöä, jolla vamman tai sairauden johdosta on pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän toiminnoista.

3 § Kunnan on huolehdittava siitä, että vammaisille tarkoitettut palvelut ja tukitoimet järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää.

2 mom: Palveluja ja tukitoimia järjestettäessä on otettava huomioon asiakkaan yksilöllinen avun tarve (19.12.2008/981)

Vammaispalvelut

Vammaispalvelulaki

3 a § (19.12.2008/981) Palvelutarpeen arvioiminen ja palvelusuunnitelma

Palvelutarpeen selvittäminen on aloitettava viimeistään 7. arkipäivänä sen jälkeen kun

- vammainen henkilö itse tai hänen laillinen edustajansa tai
- hänen omaisensa tai viranomaisen tai
- muu henkilö

on ottanut yhteyttä sosiaalipalveluista vastaavaan kunnan viranomaiseen palvelujen saamiseksi.

Vammaispalvelut

Vammaispalvelulaki 3 a § (19.12.2008)

Vammaisen henkilön tarvitsemien palvelujen ja tukitoimien selvittämiseksi on ilman aiheetonta viivytystä laadittava palvelusuunnitelma siten kuin sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) 7 §:ssä säädetään (*seuraava dia*)

Palvelusuunnitelma on tarkistettava, jos vammaisen henkilön palveluntarpeessa tai olosuhteissa tapahtuu muutoksia sekä muutoinkin tarpeen mukaan.

Päätökset on tehtävä ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään 3 kk:n kuluessa hakemuksen esittämisestä, ellei asian selvittäminen erityisestä syystä vaadi pidempää käsittelyaikaa.

Vammaispalvelut

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (22.9.2000/812)

7 § Palvelu- ja hoitosuunnitelma

Sosiaalihuoltoa toteutettaessa on laadittava palvelu-, hoito-, kuntoutus- tai muu vastaava suunnitelma, jollei kyseessä ole tilapäinen neuvonta ja ohjaus tai jollei suunnitelman laatiminen muutoin ole ilmeisen tarpeetonta.

Suunnitelma on laadittava, ellei siihen ole ilmeistä estettä, yhteisymmärryksessä asiakkaan kanssa.

Asiakkaalle on annettava mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa palvelujensa suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Asiakkaan etu on ensisijaisesti huomioitava.

Vammaispalvelut

Vammaispalvelulaki

8 § **Vammaisille tarkoitetut palvelut**

- Kuntoutusohjaus
- Sopeutumismuunnos
- Kohtuulliset kuljetuspalvelut saattajapalveluineen
- Päivätoiminta
- Henkilökohtainen apu sekä palveluasuminen
- **Taloudelliset tukitoimet**
  - Vaatetus ja erityisravinto (ylimääräiset kustannukset)
  - Välineet koneet ja laitteet (korvataan puolet; vakio-malliseen välttämättömät muutostyöt kokonaan)
  - Asunnon muutostyöt
  - Asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet

Liikkuminen kodin ulkopuolella

- Sosiaalihuoltolain mukainen kuljetuspalvelu
- Vammaispalvelulain mukainen kuljetuspalvelu
- Sairausvakuutuslain mukaiset matkat, Kela-matkat
- Vammaisen pysäköintilupa/ Ajovarman toimipiste tai verkosta saatavalla lomakkeella [Traficomin kotisivuilta](#).
- Autoveron palautus/ verottaja
- Auton hankintatuki / vammaispalvelut

Lisätietoja liikkumisen kysymyksiin

- <https://www.invalidiliitto.fi/tietoa/liikkumisen-tuen-palvelut/vaikeavammaisten-kuljetuspalvelut>
- <https://www.invalidiliitto.fi/tietoa/liikkumisen-tuen-palvelut/vammaisen-pysakointilupa>
- <https://www.invalidiliitto.fi/tietoa/liikkumisen-tuen-palvelut/tuki-auton-hankintaan>
- <https://www.invalidiliitto.fi/tietoa/liikkumisen-tuen-palvelut/autoilun-verotuet>
- <https://www.traficom.fi/fi/asioi-kanssamme/vammaisen-pysakointiluvan-ja-verovapautuksen-hakeminen>

Esteetön joukkoliikenne

- Matkahuolto/ Traficom in tehtävänä nimetä linja-autoterminaalit, joissa vammaisia ihmisiä avustetaan
<https://www.matkahuolto.fi/aikataulut-ja-liput/matkustajapalvelut/vammaisten-ja-liikuntarajoitteisten-avustaminen/#.XXswaigza70>
- VR
<https://www.vr.fi/cs/vr/fi/vammaispalvelut-junissa>
- Finavia
<https://www.finavia.fi/fi/lentoasemalla/avustettavien-palvelut/vammaisten-ja-liikuntarajoitteisten-palvelut>

Työllistyminen

- Työsuhteessa oleva vammainen henkilö
- Työtön vammainen henkilö
- Yrittäjänä vammautunut henkilö

Työllistyminen

Työsuhteessa oleva vammainen henkilö

- Kohtuulliset mukautukset
- Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineet
- Kuljetuspalvelut
- Henkilökohtainen apu
- Työolosuhteiden järjestelytuki
  - TE-toimisto voi edistää osatyökykyisen työntekoa
  - TA voi saada tukea, jos työhön palkattavan tai työssä jo olevan henkilön vamma tai sairaus edellyttää uusia työvälineitä tai kalusteita, muutostöitä työpaikalla ja/tai apua työssä toiselta työntekijältä (max. 20 tuntia/kk 18 kk ajan/20 € tunnilta)
  - Työvälineiden hankintaan tai työpaikan muutostöihin tukea voi saada max. 4.000 € / hlö.

Työllistyminen

Työttömäksi jäänyt vammainen henkilö

- Sosiaaliturva
- Työkyvyttömyyseläke
- Palkkatuki
  - Tavoitteena edistää työnhakijan työllistymistä avoimille työmarkkinoille esim. tilanteissa, joissa henkilön työtehtävissä selviytymiseen vaikuttaa hänellä oleva vamma tai sairaus
- Työllisyysvalmennus
- Työkokeilu

Työllistyminen

Itsensä työllistävä vammainen henkilö

- Elinkeinotuki
  - Kela myöntämä rahallinen avustus, joka auttaa henkilöä työllistymään yrittäjänä tai ammatinharjoittajana huolimatta henkilön vammasta tai sairaudesta.
  - Voidaan myöntää yrityksen perustamis- tai muuttamiskustannuksiin, joita ovat esimerkiksi:
    - Tarpeellisten työvälineiden, koneiden, laitteiden, kalusteiden, tarvikkeiden ja perusraaka-aineiden hankkimiskuluihin.
    - Toimitilojen kohtuullisesta kunnostuksesta aiheutuviin kuluihin, mutta ei tilojen hankintaan.
    - Muista tarpeellisista hankinnoista aiheutuviin kuluihin.

Apuvälineet

- Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineen käyttöön luovutuksen perusteet lääketieteellisin perustein todettu sairaus, vamma tai kehitysviivästymä, joka heikentää potilaan toimintakykyä ja vaikeuttaa hänen itsenäistä selviytymistään.
- Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden tarkoitus on edistää potilaan kuntoutumista, tukea, ylläpitää tai parantaa toimintakykyä jokapäiväisissä toiminnoissa taikka ehkäistä toimintakyvyn heikentymistä.
- Apuvälineen tarpeen arviointi; käyttäjälähtöisesti, oikea-aikaisesti ja yksilöllisesti. Huomioitava potilaan toimintakyky, elämäntilanne ja elinympäristön apuvälineen toimivuudelle asettamat vaatimukset.
- potilaalle on annettava tietoa apuvälineen valintaan liittyvistä vaihtoehtoista.

Kuntoutus

Terveydenhuoltolaki; lääkinnällinen kuntoutus ei päätöstä

1. kuntoutusneuvonta ja **kuntoutusohjaus**;
2. potilaan toiminta- ja työkyvyn sekä kuntoutustarpeen arviointi;
3. kuntoutustutkimus, jonka avulla selvitetään potilaan kuntoutusmahdollisuuksia;
4. toimintakyvyn parantamiseen ja ylläpitämiseen tähtäävät terapiat sekä muut tarvittavat kuntoutumista edistävät toimenpiteet;
5. apuvälinepalvelut;
6. sopeutumisvalmennus;
7. 1—6 kohdassa tarkoitetuista tarpeellisista toimenpiteistä koostuvat kuntoutusjaksot laitosp- tai avohoidossa.

Kuntoutus

- Kelan vaativa lääkinnällinen kuntoutus; hakemus ja kuntoutussuunnitelma, päätös
- Lakisääteiset vakuutukset; E-lausunto, päätös
- Sopeutumisvalmennus
- Ammatillinen kuntoutus, KELA, työeläkelaitokset, lakisääteiset vakuutukset

Lisätietoja apuvälineistä ja kuntoutuksesta

Apuvälineet:

http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161068/rap%2035_2018.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kuntoutus:

<https://www.kela.fi/kuntoutus-pikaopas>

<https://www.youtube.com/watch?v=BvjHKxsxlBo&feature=youtu.be>

kuntoutussuunnitelma, ammatillisen kuntoutuksen selvitys

<https://www.youtube.com/watch?v=u79DBUGMY14&feature=youtu.be>

sopeutumisvalmennus

<https://www.kela.fi/muu-kuntoutus/>

[/asset_publisher/KUwyE7PAIzSP/content/miksi-vaativan-laakinnallisen-](#)

[kuntoutuksen-paatokset-poikkeavat-julkisen-terveydenhuollon-](#)

[laatimista-kuntoutussuunnitelmista-](#) kuntoutussuunnitelma

Henkinen hyvinvointi

- Ihminen on psykofyysinen kokonaisuus.
- Mielenterveyden häiriöt ovat yleisiä, luonnollisia ja ymmärrettäviä eri tavoin vammaisten ihmisten ja heidän läheistensä kohdalla.
- Kriisiapu akuutissa vammautumisessa.
- Psykososiaalinen tuki.
- Terveysthuollon järjestelmä on sirpaleinen ja jakautunut.
- Apua ja tukea on saatavana, mutta sitä pitää monesti osata, kyetä ja jaksaa hakea.
- Vertaistuki ja kokemusasiantuntijuus.

Älä eksy palveluviidaksoon

